

מסורת הש"ס

א) לקמן (טו. ב.) לה:
ב) לקמן י"ח. (גיטין ס"ג.)
ג) (לקמן ד. טו.) ד' (ד' ושלם)
ד: וז"ל. (טו. גיטין י"ג.)
ה) ג' ר"ה א"ל כן כפלו
למחזק פלגמי וי"ר רש"י

הגהות הב"ח

(ב) ג' מוקי לה למתני'
בשטרא דלא אקנייתא:
(ג) רש"י ד"ה אבי אמר
וכי אכל השמא דתמן. ר"כ
וכו למאי דקפיד השמא
ומשום הכי פריך לקמיה
למאי לא יחזיר סי' אכל
למאי דקפיד היה עשיתי
לדני משום דחיישין
לפרעון ולקניניא והיה
שטר ששחל שבעדו:
(ג) ר"ה היטא וי' הלך
אכל למחר. ר"כ פירוש
כשאין חיוב מודה:

גליון הש"ס

גמ' אבי אמר עדין
בחתומי. ע"י רש"י
מתני' קדושין דף כ"ו
ע"ה ד"ה פ"ה שכתבו
ל' שטר:

מוסף רש"י

דייחוקי. לזאת שכתב מרע.
דא חתא למיקם ולהית
ד' גיטין כ"ז.

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

בשטרי הקנאה. שמקנה לו נכסיו מהיום בין ליה בין לא ליה יבנה מהן לאותו זמן מהיום: אי הכי. דבשטרי דלאו הקנאה לא עבידי דכתבי אלא אם כן ראו הלוואת המעות ממני דקמי' כי: כי ליכא מלוה כהדיה. וזמן מעות

אבי אמר עדין בחתומי וכן לו. מאלן קשה לרש"י דרש מסכת ראש השנה (דף ג. ו) ושם ר"ה לטעמיה דתמן בלחוד נישן ראש השנה למלכס ומפרש בגמרא דנפקא מינה לשטרי חוב המוקדמים ופרש"י שאם לא קבעו יום למחלה שנת המלך אלא כל מלך לפי מה שעומד פעמים שאין להבחין כגון אם אש כתב בו ככסליו בשנת ג' למלך וכו' עדים ואמרו כשחמתנו בו לא ראוי שהלווה אלא אמר הלווה לנו חתמו כאותה ששטרי כותבין שטר ללווה אע"פ שאין מלוה עמו אכל ראוי שהלווה אותה מלוה כחמנו בשנת ג' למלך ואין אנו יודעים אם קודם לכן או אחרי כן שאין אנו יודעים ממי עמד המלך אם בין י"חמנו לכסליו של אחריו והוא ליה כסליו חתמה א"כ מוקדם הוא ופסול או בין כסליו לחמנו של אחריו והוא ליה מלאחר וכשר והשתא שקבעו יוסן ר"ה הוה ליה חמנו חתמה ושטר מלאחר הוא וכשר והשתא לאכזי כה"ג לאו חתמה הוא דעדין שחתומי וכן לו ולרז אפי' נמי דלית ליה למה הוצרכו לעשות תקנה כיון דלית ליה כותבין שטר ללווה אלא בשטרי הקנאה ועוד וכי רגילות הוא ששכמו כל העולם והסופר וכו' ד ממי עמד המלך שהוצרכו לעשות תקנה בשביל כך ועוד דהוה ליה למימר ד"מ טובא ככל שטרות שלא ידעו מאימתי לגבות כיון דאין יודעים מתי מתחלת שנת המלך וע"ק יומר אך אין מקומנו הנה ונראה לפרש ד"מ לשטרי חוב המוקדמים היינו כגון שאם עמד המלך כ"ש כאלד כשיגיע כ"ט באלד בשנה של אחריו פעמים יעשה הסופר כיום אחד ויכסור שעמד המלך אשחקד באלד דניסן ויחמוב עמה ונמלא שטר זה מוקדם שנה שלמה וזה פסול כולו עלמא שכותב עמה שנה של אשחקד אכל כשקבעו יוסן ר"ה לא יעשה דמיום שני לעמידת המלך שהוא ראש חדש ניסן כתב הסופר שנה שניה ומשם ואילך עד יוסן הבא:

בשטרי הקנאה דהא שעביד נפשיה אי הכי מתניתין דקתני אם יש בהן אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשהייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא לזה עד תשרי ואחרי למטרף לקוחות שלא כדון אמאי לא יחזיר נחזי אי בשטר הקנאה הא שעביד ליה נפשיה אי בשטר דלא הקנאה ליכא למיחש דהא אמרת כי ליכא מלוה בהדיה לא כתבין א"ל רב אסי אע"ג דשטרי דלאו הקנאה כי ליכא מלוה בהדיה לא כתבין מתניתין "כיון דנפל ארתע ליה וחישינן דלמא אקרי וכתוב "אבי אמר עדין בחתומי וכן לו ואפילו שטרי דלאו הקנאה משום דקשיא ליה כיון דאמרת בשטרי דלאו הקנאה כי ליתיה למלוה בהדיה לא כתבין ליכא למיחש דאקרי וכתוב אלא הא דתנן "מצא גיטי נשים ושהרורי עבדים דייחוקי מתנה ושוברים הרי זה לא יחזיר שמא כתובים היו ונמלך עליהם שלא ליתנם וכי נמלך עליהם מאי הוי והא אמרת עדין בחתומי וכן לו הני מילי היכא דקא ממו לידה אבל היכא דלא ממו לידה לא אמרין אלא מתניתין דקתני מצא שטרי חוב אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר ואוקימנא כשהייב מודה ומשום שמא כתב ללות בניסן ולא לזה עד תשרי בשלמא לרב אסי דאמר בשטרי אקנייתא מוקי לה בשטרי דלאו אקנייתא וכדאמרין אלא לאבי דאמר עדין בחתומי וכן לו מאי איכא למימר אמר לך אבי מתני' היינו טעמא דייחויש דלפרעון ולקניניא ולשמואל אלא אמר "לא חיישין לפרעון ולקניניא מאי איכא למימר הניחא אי סבר לה כרב אסי דאמר בשטרי הקנאה מוקי (ב) מתניתין בשטרי דלאו הקנאה אלא אי סבר כאבי דאמר עדין בחתומי וכן לו מאי איכא למימר שמואל מוקי למתניתין כשאין חייב מודה אי הכי כי אין בהן אחריות נכסים אמאי יחזיר נהי דלא גבי מן משעבדי מבני חרי מבני גבי שמואל למעמיה דאמר שמואל אומר היה רבי מאיר שטר חוב שאין בו אחריות נכסים אין גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי וכי מאחר שאינו גובה אמאי יחזיר אמר רבי נתן בר אבשיא "לצור על פי צלוחיתו של מלוה ונהדריה להו ללוה לצור על פי צלוחיתו של לזה לזה הוא דאמר

ולא קאי דלמחר אבי עדין בחתומי וכן לו: היינו טעמא דייחוישין דלפרעון ולקניניא. וסברי רבנן אחריות טעות סופר הוא ולכן לא יחזיר אפילו אין בו אחריות וכן לרב אסי קאמר משום דחיישין לקניניא לימא משום דחיישין כיון שנפל נמחל שעבדו ועשה רוזה לחזור וללווה בו כדי להרויח פשוטי דספרא ומלוה נמי רוזה דבצר שיערוף מוזמן מוקדם וי"ל משום פשיטי דספרא לא יפקיד ללקוחות מוזמן מרובה אף על גב דרב אסי חייש לכתב ללווה ולא ליה ועשה רוזה ללווה ומפקיד ללקוחות משום פשיטי דספרא היינו משום שכבר נתן לסופר רמז ועוד שירא המלוה ששמעו הפריעה והאלוהה שנית לא נכתב השטר:

לא היש לפרעון לאו פירכא הוא דמודה אבי גדלה מטא שטרא לידה כדאמרן (א) הלך איכא למימר כתב ללווה ולא ליה לגמרי ולא מטא לידה מעולם: שמואל מוקי לה כשאין חייב מודה. ככתבית השטר שאומר ליה לא כתבתי ומוזיף הוא. וא"ת יתקיים בחתומי כיון שנפל אחרע ליה ואמרין מפני שפסול היה לא נזכר ומהנינין ליה להאי: אינו

ולא קאי דלמחר אבי עדין בחתומי וכן לו: היינו טעמא דייחוישין דלפרעון ולקניניא. וסברי רבנן אחריות טעות סופר הוא ולכן לא יחזיר אפילו אין בו אחריות וכן לרב אסי קאמר משום דחיישין לקניניא לימא משום דחיישין כיון שנפל נמחל שעבדו ועשה רוזה לחזור וללווה בו כדי להרויח פשוטי דספרא ומלוה נמי רוזה דבצר שיערוף מוזמן מוקדם וי"ל משום פשיטי דספרא לא יפקיד ללקוחות מוזמן מרובה אף על גב דרב אסי חייש לכתב ללווה ולא ליה ועשה רוזה ללווה ומפקיד ללקוחות משום פשיטי דספרא היינו משום שכבר נתן לסופר רמז ועוד שירא המלוה ששמעו הפריעה והאלוהה שנית לא נכתב השטר:

עין משפט ור מוצא

ק"א א מ"י פכ"ד מל' מל"ה וזה ה"ל א וע"ן מ"מ שתי' מ"ע סתם עשין ע"י טו"ש"פ מ"מ ס"י לו ספ"ק י"י: ב (טו"ש"פ מ"מ ס"י מ"ג ספ"ק טו): ג (טו"ש"פ מ"מ ס"י ס"ה ספ"י ד'): ק"ב ד מ"י פ"ח מל' אכ"ה ל"ל א סתם עשין ע"י טו"ש"פ מ"מ ס"י ס"ה ספ"ק י"י:

רבינו הגנאל

מלוה עמו ניהוש שמא כתב ללווה ולא ליה. ופרקי רב אשי בשטרי הקנאה דהא אשכחנא נפשיה בחליפין ולא חיישי' לנתנת המעות אלא נשכחנא מעינא הריא דקני מניה בחליפין. אבי אמר עדין בחתומי וכן לו פ"י כיון שאמר לזה לפרעון ועוד עלי וכתבו פלוגני עלי כך וכך וכמה שטר בזה וחתמו בו וכו' מלמה ואע"ג דלא קני מן הללו והוא נזיפק שטרא מירא דמלוה אל דכתב א' לא נפיק שטרא מתוחי דיה דמלוה חיישין ולמא אכתי לא מסא ליהיה דמלוה ומתני' דאוקינא בשחייב מודה דהא שטרא מסא ליהיה דמלוה מההיא שעתא וכתב ומיניה נפל. אמר לך אבי כי הא נוגא ברלא נקט שטרא מתוחי דיה דמלוה חיישין לקניניא ופוסס הכי לא חיישין בהודאנא דלוה. ולא אשכחן פירכא לא להא דאבי ועשה להא דרב אשי ותווייה בעינן דמטא שטרא ברא דמלוה. והא דר' יוחנן לא הוי ליה תויבא דכול רב אשי למימר לא אמר ר' יוחנן אלא בשטרי דלא אקנייתא ולאבי נמי לא הויא תויבא דהא לדבריו דר' יוחנן שייכי. מיהו טעמא דשמעתין ב' יוחנן סלקא דאמר מחלוקת בשחייב מודה ר"מ דאמר יחזיר סבר שטר שאין בו אחריות נכסין לא גבי כמשעבדי מבני חרי והא דגבי וכו'ן דמודה ליה ליכא למיחש הלכך יחזיר. ורבנן סברי גבי אפי' ממשעבדי הלכך לא יחזיר דחיישין לקניניא אבל בשאין חייב מודה דברי הכל לא יחזיר דחיישין לפרעון ומניא בהדיא כותיה. שמואל מוקי לה לכוה מתני' בשאין חייב מודה אבל בשחייב מודה דברי הכל יחזיר כי ערו בחתומי וכן לו (ב) (וכל) בשטרי הקנאה דהא שיעבד נפשיה. ובשטר שאין בו אחריות אע"פ שאין חייב מודה (ג) ר"מ דאמר יחזיר למלוה לצור על פי צלוחיתו וכיון שאין בו אחריות נכסין אינו גובה לא ממשעבדי ולא מבני חרי.

א) א"ל ג' י"ג י"ג כשני הקנאה.
ב) ג' י"ג א"ל ר"מ דמורי למל"ה וי"ו.